

Transcultural Music Review, 2008 (12). <https://www.sibetrans.com/trans/article/104/the-deconstruction-of-history-music-and-the-autonomy-of-art-in-the-post-modern-aesthetic>.

8. Rose F. (1996). Introduction to the pitch organization of spectral music. *Perspectives of New Music*, 1996. 34 (2). P. 6–37.
9. Rychter M. (2019). Postmodern Music and its Future. *Eidos. A Journal for Philosophy of Culture*, 2019. 3, no. 3 (9). P. 43–56. <https://doi.org/10.14394/eidos.jpc.2019.0030>.
10. Saariaho K. (1987). Timbre and harmony: interpolations of timbral structures. *Contemporary Music Review*, 1987. 2 (1). P. 93–133.
11. Swindells, R. J. (1999). Stylistic Fusion in a Postmodern Context (PhD thesis). University of Leeds.
12. Teodorescu-Ciocanea L. Timbre versus Spectralism. *Contemporary Music Review*, 2003. 22 (1–2). P. 87–104.

UDC 78.01:781.3

HARMONIC STASIS AS AN AESTHETIC PRINCIPLE IN THE MUSIC OF THE POSTMODERN ERA

Olena SIEROVA – Ph.D. in Art Studies, Associate Professor at the Department of Music Production and Sound Engineering National Academy of Culture and Arts Management (Kyiv)

The article explores harmonic stasis as an aesthetic paradigm of postmodern music, emphasizing its function beyond compositional technique. The study analyzes the transformation of harmonic verticality in the second half of the twentieth century, focusing on the shift from functional harmonic development to a model of contemplative presence and spatial sound experience. *Research methodology.* The research combines analytical and comparative approaches to examine harmonic organization in minimalism, sonorism, and spectral music. The study draws on theoretical insights from musicology, poststructuralist philosophy, and cultural theory, engaging with the work of M. Rychter, K. Saariaho, L. Teodorescu-Ciocanea, and A. Kaiero Claver. *Results.* Harmonic stasis emerges not merely as a stylistic phenomenon but as a manifestation of broader aesthetic transformation in postmodern music. It reflects a move away from teleological musical forms toward structures of presence and spatiality. Vertical sonorities lose their functional-semantic roles and become self-sufficient acoustic events. The concepts of acoustic presence, silence, and contemplative temporality redefine the role of the listener and challenge traditional notions of musical time and directionality. *Novelty.* The article reframes harmonic stasis as an ontological and aesthetic gesture rooted in postmodern sensitivity, highlighting its links with the phenomenology of sound, deconstruction, and the reconfiguration of musical experience. *Practical significance.* The study offers a new interdisciplinary perspective for understanding harmony in contemporary music and opens up directions for further research in aesthetics, sound studies, and post-tonal compositional practices.

Key words: harmony, harmonic stasis, postmodernism, minimalism, sonorism, spectralism, musical timespace, desementization of harmony.

Стаття надійшла до редакції 01.05.2025
Отримано після доопрацювання 20.05.2025
Прийнято до друку 28.05.2025

УДК 78.2У; 79.2

ТЕАТРАЛЬНА МУЗИКА ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТОЛІТТЯ У ТЕОРЕТИКО-МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Усеїн БЕКІРОВ – доктор філософії з музичного мистецтва, докторант,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київ
<http://orcid.org/0000-0001-6766-3923>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.50.949>
usyabek@gmail.com

Стаття присвячена виявленню особливостей трактування та дослідження театральної музики першої чверті ХХІ ст. у мистецтвознавчих працях. На основі аналізу досліджень та публікацій українських науковців констатовано, що єдиного загальноприйнятого визначення поняття «театральна музика» не існує, а особливості його трактування авторами залежать від предмета дослідження. Запропоновано визначення поняття «театральна музика» в широкому розумінні як музика в театральних постановках різних видів театру (від, власне, музичного та музично-драматичного, до драматичного, пластичного, театру ляльок та ін.), що характеризується рядом особливостей та функцій відповідно до специфіки жанрів і видів музично-театрального і драматичного мистецтва. Дослідження виявило, що перспективними напрямками мистецтвознавчого аналізу театральної музики в Україні першої чверті ХХІ ст. є: варіативність сучасного музично-театрального простору; специфіка театральної музики у виставах постдраматичного театру; компаративний аналіз театральної музики сучасного музичного, драматичного, пластичного театру; осмислення сутності оперної і балетної музики в творчості українських композиторів першої чверті ХХІ ст.; взаємодія автентичного та інноваційного в театральній музиці великих і малих форм; репрезентація ідеї національної ідентичності та ін.

Ключові слова: театральна музика, театральні постановки, музичний театр, драматичний театр, мистецтвознавчі дослідження, методологія.

Постановка проблеми. Театральна музика як самостійний жанровий напрям, поруч із хоровою, симфонічною, камерною музикою на сучасному етапі перебуває у полі зору багатьох українських

мистецтвознавців. В умовах безпрецедентних трансформацій соціокультурного простору загалом та сценічного мистецтва як його важливої частини зокрема, театральна музика продовжує еволюціонувати відповідно до провідних світових та національних тенденцій, що зумовлює її характерні особливості. Актуальність дослідження театральної музики першої чверті XXI ст. визначається важливістю розгляду та осмислення активізації її розвитку та специфіки стилістично-жанрової взаємодії як однієї з прикметних характеристик сучасного мистецтва в Україні. Своєю чергою це передбачає уточнення особливостей трактування та виявлення перспективних напрямів дослідження театральної музики з позицій сучасного мистецтвознавства.

Мета статті – уточнити дефініцію, основні напрями та теоретико-методологічні засади дослідження театральної музики в мистецтвознавчих працях першої чверті XXI ст.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Спектр наукових праць, проблематика яких так чи інакше корелює з предметом даного дослідження, у вітчизняному мистецтвознавстві надзвичайно широкий. Так, наприклад, в історичному аспекті взаємодію музики і українського театру аналізує Г. Фількевич [19; 20], О. Білас [5; 6], Х. Новосад-Лесюк [16] та ін. Функції музики в театральних виставах визначають О. Білас [4], С. Садовенко [17], О. Мацепура [13]. Проблематиці композиторської творчості в контексті створення музики для постановок музичного і драматичного театру присвячено ряд публікацій С. Садовенко [18], М. Гарбузюк [8], Х. Новосад [15]. Окремі аспекти сучасного стану та тенденцій розвитку театральної музики аналізують Бай Цюань у дисертаційній роботі «Оперна мелодія як художньо-комунікативний та інтонаційно-стилістичний феномен» [3], А. Курята у статті «Роль музики у створенні атмосфери та підкресленні ключових моментів вистави на прикладі вистав Рівненського обласного академічного театру» [11], В. Аксютіна в публікації «Музика в українському балеті як музикознавча проблема: досвід та перспективи вивчення» [1] та ін. Проте проблематика сучасної театральної музики першої чверті XXI ст. залишається недостатньо висвітленою.

Виклад матеріалу дослідження. Дослідження театральної музики в Україні має тривалу історію, що продовжується на сучасному етапі. За понад віковий період, протягом якого наукова думка про театральну музику розвивалася під впливом різноманітних факторів (зокрема ідеологічних), сформувалося кілька точок зору на її місце та роль в українському театрі зокрема та українському мистецтві загалом. Значний внесок у дослідження театральної музики здійснює Г. Фількевич – у науковому доробку мистецтвознавиці ряд публікацій, присвячених взаємодії музики та українського театру в історичній ретроспективі: «Музика і український театр: започаткування контактів та взаємодії» [19], «Музика як компонент образного синтезу вистав українського драматичного театру другої половини XX століття» [20], статті в енциклопедичних виданнях та ін. Авторка визначає театральну музику як «музику до вистав драматичного театру» [21], що «разом з іншими складовими (текст п'єси, актор, гра, декорації) спрямована на створення цілісної картини вистави» [21].

Дослідженню театральної музики в контексті музичної культури XXI ст. присвячено низка публікацій С. Садовенко, в яких авторка розглядає особливості, функції та ролі театральної музики [17], з позицій сучасної культурології аналізує музичну складову в балетних виставах [18], позиціюючи театральну музику в сучасному музичному театрі України як «рушій креативної діяльності всієї театральної трупи» [18; 229] та «виразник нової театральної мови» [18; 233]. Авторка визначає театральну музику як «музику, що звучить у постановках сценічного/театрального мистецтва» [17; 163], акцентуючи увагу на тому, що у музичному театрі вона «застосовується при постановках опер, оперет, балетів, музичних драм і музичних комедій» [17; 163], є основоположним компонентом драматургії постановки, фундаментальним засобом «впровадження художньої ідеї, характеристики сценічних образів тощо» [17; 163], а у виставах драматичного театру «сприяє створенню емоційної атмосфери драми, трагедії чи комедії» [17; 163], відтворенню відповідного колориту сценічного дійства (історичного, національного, локального), поглибленню образності персонажів, акцентуванню на знакових або кульмінаційних моментах сценічного твору, впливі на акторську гру та ін.

У сучасному мистецтвознавстві приклади актуалізації проблематики театральної музики надають, серед інших, наукові праці, присвячені дослідженню музично-театрального аспекту композиторської творчості. Так, Т. Лукашева та С. Садовенко аналізують музично-театральну рефлексію творчого феномену М. Синельникова [12]; проблематику творчої та організаційно-практичної діяльності композитора драматичного театру на прикладі діяльності О. Радченка розглядає Х. Новосад [15].

Вагомий внесок у дослідження театральної музики в Україні здійснює О. Білас у дисертаційній роботі «Композиторський стиль як чинник художньої цілісності драматичного спектаклю (на прикладі музики А. Кос-Анатольського та В. Камінського до вистав Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької)» [7]. Дослідницький акцент авторкою зроблено на проблематиці індивідуального композиторського стилю та особливостях його прояву у музиці до вистав

драматичного театру і запропоновано досить цікаву методологію, основою якої є інтердисциплінарний підхід. Метою театральної музики дослідниця визначає «почути внутрішнім емоційним слухом ті колізії і почуття героїв, які відбуваються на сцені, надати чуттєвої експресії драматичній дії, взаєминам її учасників, розкрити смислові підтексти сценічної дії» [7; 48]. Споконвічне тяжіння театру до музики, на думку О. Білас, зумовило збагачення останньої рельєфністю образного змісту, конкретністю, безпосередністю емоційних реакцій [7; 45], тяжінням до зіставлення (монтажу) зазвичай контрастних, стилістично різних епізодів за умови збереження внутрішньої безперервності, «цілісності та послідовності інтонаційних подій» [7; 47-48], що сприяє її сприйняттю глядачем як невід'ємної частини сценічного цілого.

М. Гарбузюк, досліджуючи особливості музики до вистави «Гамлет» Львівського театру ім. М. Заньковецької (1957 р.) крізь призму співпраці режисера та композитора [8] аналізує місце музики у театральній виставі, що сприяє стильовим та конструктивним особливостям постановки, створенні атмосфери і динаміці сценічної дії, виокремленню основних і другорядних епізодів, дозволяє досягнути художньо-постановочну концепцію та використані для її втілення засоби [8; 49].

Значний масив наукових публікацій присвячено дослідженню балетної музики. У полі зору вітчизняних мистецтвознавців особливості музичної основи сучасних українських балетів, авторська балетна музика А. Бонадренко, Ю. Гомельської, О. Козаренка, О. Родіна, Л. Самодаєвої, Є. Станкевича, Ю. Шевченка [2], жанрово-інтонаційна специфіка балетного жанру у творчості сучасних українських композиторів середнього та молодшого поколінь (Ю. Шевченка, В. Польової, Л. Юріної, О. Козаренка, Ю. Гомельської, О. Родіна, О. Шимка, М. Шалигіна, О. Шпудейка, В. Рекала) [9] та ін.

Українська музично-критична думка початку ХХІ ст. у складних умовах соціокультурного простору зуміла виділити та надати оцінку театральній музиці. Водночас, незважаючи на широкий масив наукових праць, в яких досліджуються ті чи інші аспекти театральної музики, у сучасному мистецтвознавстві існує певна лакуна, що виявляється, зокрема, у відсутності самостійних ґрунтовних праць, присвячених розгляду театральної музики першої чверті ХХІ ст. в Україні. Окрім цього, зазвичай, подібна проблематика осмислюється виключно всередині власної музичної сфери в багатьох випадках зводиться до питання естетичних, стилістичних та композиційних особливостей.

Відповідно до специфіки жанрового напрямку, театральну музику можна розглядати в кількох аспектах, зокрема: музичному (аналіз жанрової специфіки та драматургії, інструментального складу та виконавських завдань), музично-сценічному (виявлення ролі, функції, місця та значення музики в театральному творі) та соціокультурному (наприклад, взаємовплив театральної музики та основних соціокультурних тенденцій). Особливості театральної музики в Україні першої чверті ХХІ ст. передбачають розширення традиційного музикознавчого аналітичного інструментарію. Серед представлених у сучасному мистецтвознавстві методів дослідження одним із найбільш перспективних вбачається метод інтермедіального аналізу – інтегративного методу дослідження, основою якого є постмодерністська, постструктуралістська методологічна база [10; 54], що зумовлено жанрово-стильовою варіативністю феномену сучасної театральної музики в контексті специфіки синтезу мистецтв як важливого конструктивно-сенсового аспекту твору музичного, драматичного, пластичного театру.

Аналіз театральної музики з позиції її поетики дозволяє оцінювати її як цілісне художнє явище, оскільки поетика як найбільш загальний сучасний принцип осмислення художньої цілісності твору виражає втілення в його межах ідеї єдності структурного та змістового початку. Найбільш доцільним вбачається напрацьований в літературознавстві підхід до визначення сутності та завдань поетики, що з успіхом транслюється на музичне мистецтво і полягає в багаторівневому підході до вивчення художніх засобів твору. Сучасні дослідники, зазвичай, застосовують музичну поетику як відносно до «закономірностей музичної творчості, так і стосовно їх теоретичної та технологічної експлікації» [14; 117]. Оскільки поетика досліджує проблему інтерпретації механізмів, що породжують художній сенс, аналіз театральної музики заснований на принципі семантичності, тобто змістовності художнього твору. Таким чином, поетика театральної музики – це система художніх засобів, що визначають закономірності змісту та форми твору. Однією з центральних проблем поетики театральної музики є проблема музичного тексту, що передбачає аналіз звукових характеристик, стилістики (системи музичних виражальних засобів), семантики, фабулу та сюжету. Поняття поетики в контексті театральної музики наділено значним науковим потенціалом, оскільки сприяє розкриттю специфіки музичного мистецтва, виявити глибинні основи змісту музичного твору, особливості його стилістики та композиції, авторську своєрідність художньої реалізації задуму та ін.

Висновки. Узагальнюючи представлені у вітчизняному академічному вимірі наукові праці, присвячені різноманітним аспектам дослідження театральної музики можна констатувати, що «театральна музика» – одне з усталених музикознавчих та мистецтвознавчих понять, що отримало ґрунтовне розкриття та всебічний аналіз. Проте, зважаючи на складність та багатоаспектність феномену в академічному вимірі відсутня єдина, загальноприйнята дефініція поняття «театральна музика». В

широкому розумінні театральна музика трактується як музика в театральних постановках різних видів театру (від, власне, музичного та музично-драматичного, до драматичного, пластичного, театру ляльок та ін.), характеризуючись рядом особливостей та функцій відповідно до специфіки жанрів та видів музично-театрального і драматичного мистецтва. Найбільш дослідженими аспектами особливості взаємодії музичного і театрального мистецтва в історичній ретроспективі; співпраця режисера і композитора (на прикладі творчості провідних українських митців ХХ ст.); місце та значення музики в театральній постановці та ін., проте сучасна театральна музика в Україні першої чверті лишається практично невисвітленою і потребує комплексного дослідження з огляду на характерні для сучасного мистецтвознавства пріоритети. Серед перспективних напрямів дослідження театральної музики означеного періоду: варіативність сучасного музично-театрального простору; специфіка театральної музики у виставах постдраматичного театру; компаративний аналіз театральної музики сучасного музичного, драматичного, пластичного театру; осмислення сутності оперної і балетної музики в творчості українських композиторів першої чверті ХХІ ст.; взаємодія автентичного та інноваційного в театральній музиці великих і малих форм; репрезентація ідеї національної ідентичності та ін.

Список використаної літератури

1. Аксютіна В. В. Музика в українському балеті як музикознавча проблема: досвід та перспективи вивчення. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журн. 2021. № 3. С. 226–230.
2. Афоніна О. С. Музична основа сучасних українських балетів. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журн. 2020. № 3. С. 121–126.
3. Бай Цюань. Опера мелодія як художньо-комунікативний та інтонаційно-стилістичний феномен : дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Одеса, 2017. 185 с.
4. Білас О. Функції музики в театральних виставах (на прикладі музики Віктора Камінського до вистав Львівського національного академічного українського драматичного театру ім. Марії Заньковецької). *Музикознавчі студії: на пошану Митця*. Наук. зб. Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2013. Вип. 29. С. 38–52.
5. Білас О. Функції музики та музичні концепти в новітніх театральних системах першої половини ХХ ст. *Наук. збірник Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка «Музикознавчий Універсум»*. Львів, 2016. Вип. 38–39. С. 43–59.
6. Білас О. Роль музики в українському драматичному театрі кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Українська музика : наук. часопис*. Львів : ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2017. Ч. 3 (25). С. 59–69.
7. Білас О. Композиторський стиль як чинник художньої цілісності драматичного спектаклю (на прикладі музики А. Кос-Анатольського та В. Камінського до вистав Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької) : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03 / Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2018. 19 с.
8. Гарбузюк М. Музика у виставі «Гамлет» Львівського театру ім. М. Заньковецької (1957 р.): співпраця режисера й композитора. Львів : *Вісник Львів. у-ту: серія «Мистецтвознавство»*. 2002. С. 49–57.
9. Зінченко В. М. Український балет доби Незалежності: тенденції розвитку, жанрово-інтонаційна специфіка : дис. д-ра філософії за спец. 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво») / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського, Київ, 2024. 241 с.
10. Кравченко А. А. Від компаративістики до інтермедіальності в аналізі музичного мистецтва (на матеріалі камерно-інструментальної музики України). *Культура і сучасність*. 2016. № 2. С. 53–59.
11. Курята А. Роль музики у створенні атмосфери та підкресленні ключових моментів вистави на прикладі вистав Рівненського обласного академічного театру. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 74. С. 32–37.
12. Лукашева Л. Т., Садовенко С. М. Музично-театральна рефлексія творчого феномену М. М. Синельникова: культурологічний вимір. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журн. 2021. № 4. С. 68–74.
13. Мацепура О. Архітектура музичного компоненту драматичної вистави. *Наук. вісник Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. 2013. Вип. 105. С. 143–153.
14. Нань Л. Історико-теоретичні передумови дослідження музичної поезики камерно-вокальних творів М. Мусоргського. *Музичне мистецтво і культура*. 2017. № (24). С. 117–131.
15. Новосад Х. Проблеми творчої та організаційно-практичної діяльності композитора драматичного театру в осмисленні Олександра Радченка. *Мистецтвознавчі зап.*: Зб. наук. пр. Вип. 34. Київ : Міленіум, 2018. С. 222–230.
16. Новосад-Лесюк Х. Н. Музика як складова образу вистави в доробку Львівського драматичного театру ім. М. Заньковецької (кінець 1940-их 1950-ті рр.). *Lwowsko-Rzeszowskie zestyty naukowe*. № 6. Lwow–Rzeszow, 2020. S. 134–143.
17. Садовенко С. М. Театральна музика: особливості, функції, ролі. Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі ХХІ століття: творчі діалоги. *Зб. наук. пр.* / Упоряд., наук. ред., відп. за вип. : С. Садовенко. Київ : НАКККІМ, 2020. С. 163–169.
18. Садовенко С. М. Балет «За двома зайцями» Юрія Шевченка як самобутній феномен української музичної культури. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журн. 2023. № 1. С. 228–234.
19. Фількевич Г. Музика і український театр: започаткування контактів та взаємодії. *Нариси з історії театального мистецтва України ХХ століття* / Ін-т проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України; Редкол.: В. Сидоренко (гол.) та ін. Київ : Інтертехнологія, 2006. С. 83–102.
20. Фількевич Г. Музика як компонент образного синтезу вистав українського драматичного театру другої половини ХХ століття. *Нариси з історії театального мистецтва України ХХ століття* / Ін-т проблем сучасного

мистецтва Академії мистецтв України; Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. Київ : Інтертехнологія, 2006. С. 587–606.

21. Фількевич Г. М. Музика театральна. *Енциклопедія Сучасної України* / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ : Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. URL : <https://esu.com.ua/article-70511> (дата звернення : 3.12.2024).

References

1. Aksyutina V. V. Music in Ukrainian ballet as a musicological problem: experience and prospects for study. *Bulletin of the National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts: scientific journal*. 2021. No. 3. P. 226–230 [in Ukrainian].
2. Afonina O. S. Musical basis of modern Ukrainian ballets. *Bulletin of the National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts: scientific journal*. 2020. No. 3. P. 121–126 [in Ukrainian].
3. Bai Quan. Opera melody as an artistic-communicative and intonation-stylistic phenomenon: dissertation ...candidate of art history: 17.00.03. Odesa, 2017 [in Ukrainian].
4. Bilas O. Functions of music in theatrical performances (on the example of Viktor Kaminsky's music for the performances of the Lviv National Academic Ukrainian Drama Theater named after Maria Zankovetska). *Musicological studios: in honor of the Artist. Scientific collections of the Lviv National Academy of Music named after M. V. Lysenko*. Lviv, 2013. Issue 29. P. 38–52 [in Ukrainian].
5. Bilas O. Functions of music and musical concepts in the latest theatrical systems of the first half of the 20th century. *Scientific collections of the Lviv National Academy of Music named after M. V. Lysenko Musicological University*. Lviv, 2016. Issue 38-39. P. 43–59 [in Ukrainian].
6. Bilas O. The role of music in the Ukrainian drama theater of the late 19 th – early 20 th centuries. *Ukrainian music: a scientific journal*. Lviv : LNMA named after M.V. Lysenko, 2017. Issue 3(25). P. 59–69 [in Ukrainian].
7. Bilas O. Composer's style as a factor of artistic integrity of a dramatic performance (on the example of music by A. Kos-Anatolsky and V. Kaminsky for performances of the National Academic Ukrainian Drama Theater named after Maria Zankovetska): author's abstract of dissertation ... candidate of arts: 17.00.03 / Lviv. National Music Academy named after M. V. Lysenko. Lviv, 2018 [in Ukrainian].
8. Garbuzyuk M. Music in the performance «Hamlet» of the Lviv Theater named after M. Zankovetska (1957): collaboration of the director and composer. Lviv : Visnyk Lviv U-tu: Art Studies series. 2002. P. 49–57 [in Ukrainian].
9. Zinchenko V. M. Ukrainian ballet of the Independence period: development trends, genre and intonation specifics: dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 025 «Musical art» (branch of knowledge 02 «Culture and art»). P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Kyiv, 2024 [in Ukrainian].
10. Kravchenko A. A. From comparability to intermediality in the analysis of musical art (based on the material of chamber and instrumental music of Ukraine). *Culture and Modernity*. 2016. No. 2. P. 53–59 [in Ukrainian].
11. Kuryata A. The role of music in creating the atmosphere and emphasizing the key moments of the performance on the example of the performances of the Rivne Regional Academic Theater. *Current issues of the humanities*. 2024. Issue 74. P. 32–37 [in Ukrainian].
12. Lukasheva L. T., Sadovenko S. M. Musical and theatrical reflection of the creative phenomenon of M. M. Synelnikov: culturological dimension. *Bulletin of the National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts: scientific journal*. 2021. No. 4. P. 68–74 [in Ukrainian].
13. Matsepura O. Architectonics of the musical component of a dramatic performance. *Scientific Bulletin of the National Academy of Music of Ukraine named after P.I. Tchaikovsky*. 2013. Issue 105. P. 143–153 [in Ukrainian].
14. Nan L. Historical and theoretical prerequisites for the study of the musical poetics of chamber and vocal works by M. Mussorgsky. *Musical Art and Culture*. 2017. No. (24). P. 117–131 [in Ukrainian].
15. Novosad Kh. Problems of creative and organizational-practical activity of the composer of the dramatic theater in the understanding of Oleksandr Radchenko. *Art history notes: Collection of scientific works*. Issue 34. Kyiv : Millennium, 2018. P. 222–230 [in Ukrainian].
16. Novosad-Lesyuk Kh.N. Music as a component of the image of the performance in the work of the Lviv Drama Theater named after M. Zankovetska (late 1940-1950 s). *Lwowsko-Rzeszowskie zeszyty naukowe*. No. 6. Lwow–Rzeszow, 2020. P. 134–143 [in Ukrainian].
17. Sadovenko S. M. Theater music: features, functions, roles. The activity of the producer in the cultural and artistic space of the 21 st century: creative dialogues. *Collection of scientific works / Upor., nauk. ed., resp. for issue: S. Sadovenko*. Kyiv : NAKKKiM, 2020. P. 163–169 [in Ukrainian].
18. Sadovenko S. M. Yuriy Shevchenko's ballet «After Two Hares» as a distinctive phenomenon of Ukrainian musical culture. *Bulletin of the National Academy of Management of Culture and Arts: scientific journal*. 2023. No. 1. P. 228–234 [in Ukrainian].
19. Filkevych G. Music and Ukrainian theater: establishing contacts and interaction. *Essays on the history of theatrical art of Ukraine of the 20 th century / Institute of Problems of Modern Art of the Academy of Arts of Ukraine; Ed.: V. Sydorenko (chair) and others*. Kyiv : Intertechnology, 2006. P. 83–102 [in Ukrainian].
20. Filkevych G. Music as a component of the figurative synthesis of performances of the Ukrainian drama theater of the second half of the 20 th century. *Essays on the history of theatrical art of Ukraine in the 20th century / Institute of Problems of Contemporary Art of the Academy of Arts of Ukraine; Editors: V. Sydorenko (chairman) and others*. Kyiv : Intertekhnologiya, 2006. P. 587–606 [in Ukrainian].
21. Filkevych G. M. Theater music. *Encyclopedia of Modern Ukraine / Editors: I. M. Dzyuba, A. I. Zhukovsky, M. G. Zheleznyak and others.* ; NAS of Ukraine, National School of Dramatic Art. Kyiv : Institute of Encyclopedic Research of NAS of Ukraine, 2020. URL: <https://esu.com.ua/article-70511> (access date: 3.12.2024).

THEATRE MUSIC OF THE FIRST QUARTER OF THE 21 ST CENTURY IN THEORETICAL AND ART HISTORICAL RESEARCH

Usein BEKIROV – Doctor of Philosophy in Musical Arts,
PhD student, National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts, Kyiv

The article is devoted to identifying the peculiarities of the interpretation and research of theatrical music of the first quarter of the 21st century. in art historical works. Based on the analysis of research and publications by Ukrainian scientists, it was stated that there is no single generally accepted definition of the concept of «theatrical music», and the peculiarities of its interpretation by the authors depend on the subject of research. The definition of the concept of «theater music» in a broad sense is proposed as music in theatrical productions of various types of theater (from musical and musical-dramatic, to dramatic, plastic, puppet theater, etc.), which is characterized by a number of features and functions in accordance with the specifics of genres and types of musical-theatrical and dramatic art. The study revealed that promising areas of art historical analysis of theatrical music in Ukraine in the first quarter of the 21 st century. are: variability of the modern musical-theatrical space; specificity of theatrical music in post-dramatic theater performances; comparative analysis of theatrical music of modern musical, dramatic, plastic theater; understanding of the essence of opera and ballet music in the work of Ukrainian composers of the first quarter of the 21 st century; interaction of authentic and innovative in theatrical music of large and small forms; representation of the idea of national identity, etc.

Key words: theatrical music, theatrical productions, musical theater, dramatic theater, art history research, methodology.

UDC 78.2Y; 79.2

THEATRE MUSIC OF THE FIRST QUARTER OF THE 21 ST CENTURY IN THEORETICAL AND ART HISTORICAL RESEARCH

Usein BEKIROV – Doctor of Philosophy in Musical Arts,
PhD student, National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts, Kyiv

The purpose of the article is to reveal clarify the definition, main directions, and theoretical and methodological principles of the study of theatrical music in art historical works of the first quarter of the 21 st century.

Research methodology. The method of theoretical analysis and the source research method, the application of which is necessary for the study of scientific literature; analysis of basic research concepts, the method of systemic analysis and the method of generalization.

Scientific novelty. Revealed the peculiarities of the interpretation and study of theatrical music of the first quarter of the 21 st century in art history works. The definition of the concept of «theatrical music» in a broad sense is proposed as music in theatrical productions of various types of theater (from musical and musical-dramatic, to dramatic, plastic, puppet theater, etc.), which is characterized by a number of features and functions in accordance with the specifics of genres and types of musical-theatrical and dramatic art. Promising directions of art history analysis of theatrical music in Ukraine of the first quarter of the 21 st century are outlined, in particular: variability of the modern musical-theatrical space; specificity of theatrical music in post-dramatic theater performances; comparative analysis of theatrical music of modern musical, dramatic, plastic theater; understanding of the essence of opera and ballet music in the work of Ukrainian composers of the first quarter of the 21 st century; interaction of authentic and innovative in theatrical music of large and small forms; representation of the idea of national identity, etc.

Practical significance. Individual aspects and conclusions of the study can be used in further scientific development of the problem of theatrical music in Ukraine in the first quarter of the 21 st century.

Key words: theatrical music, theatrical productions, musical theater, dramatic theater, art history research, methodology.

Стаття надійшла до редакції 27.12.2024

Отримано після доопрацювання 15.01.2025

Прийнято до друку 23.01.2025

УДК 7.038+004.9

ЦИФРОВІЗАЦІЯ АРТРИНКУ: НОВА ЕРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА КОМЕРЦІЇ

Костянтин ІЩЕНКО – здобувач освітньо-наукового ступеня,
Національна академія керівних кадрів культури та мистецтв, Київ
<https://orcid.org/0000-0002-3260-6678>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.50.950>
ishchenkonstantin@gmail.com

Акцентується на основних чинниках і тенденціях, які вплинули на цифровізацію артринку. Наголошується, що використання цифрових технологій і NFT стало ключовим чинником трансформації артринку, розширивши доступ до мистецтва, змінивши механізми його оцінки та комерціалізації. Це дало змогу художникам знаходити нові способи монетизації своєї творчості, а колекціонерам – отримувати прозорішу інформацію про твори. Водночас цифровізація поставила перед артринком низку викликів. Насамперед питання автентичності та ексклюзивності мистецтва, адже цифрові твори, на відміну від фізичних, можуть тиражуватися без втрати якості. Це змінює традиційні механізми оцінювання мистецтва та може впливати на його вартість. Ще один аспект – зростаюча роль цифрових платформ у